КИІЗ ҮЙ

Киіз үй

Қазақ халқының көшпелі тіршілігіне сай, негізгі баспанасы киіз үй болған. Киіз үй тез құрыладОл – уық, кереге, шаңырақ, есік. Олар мықты ағаштан жасалады. Киіз үйді тігу үшін, алдымен керегелерді керіп, таңғышпен байлайды. Содан кейін шаңырақты көтереді. Шаңырақты салт бойынша сол үйдің иесі ер адам көтереді. Шаңырақ пен керегенің арасын уықпен бекітеді. Уықты баумен байлайды. Содан соң киізбен жабады. Киіз үйдің есігін ағаштан әдемілеп жасайды. Киіз үйдің жамылытқысы : туырлық, түндік, үзік деп үшке бөлінеді. Бірінші туырлық / керегені /, содан кейін үзік /уықты / жабылады. Ең сыртынан түндік /шаңырақты/ жабылады.

Киіз үйдің іші төртке бөлінеді. Ортасында тамақ асатын ошақ орнатып қояды. Ошақтан жоғары бөлігі “ төр”, есік жағы “ босаға” аталады. Үйдің оң жағында ағаш төсек, көрпе жастық жинайды, сол жағында тамақ салатын кебеже, ыдыстар қойылады.
ы, тез жиналады. Қолданыста өте ыңғайлы, көшіп – қонуға лайықты.

Киіз үй негізгі төрт бөлшектен құралады.

Киіз үй
доп-дөңгелек,
Жыққан кезде
он бөлек.
Тіккен кезде
топ етіп,
Қона қалар
дөңге кеп.

Баспана

Көшіп
қонуға
лайықты

Ауасы таза

Мұра

Тез
құрылады,
жиылады

Қыста жылы,
Жазда салқын

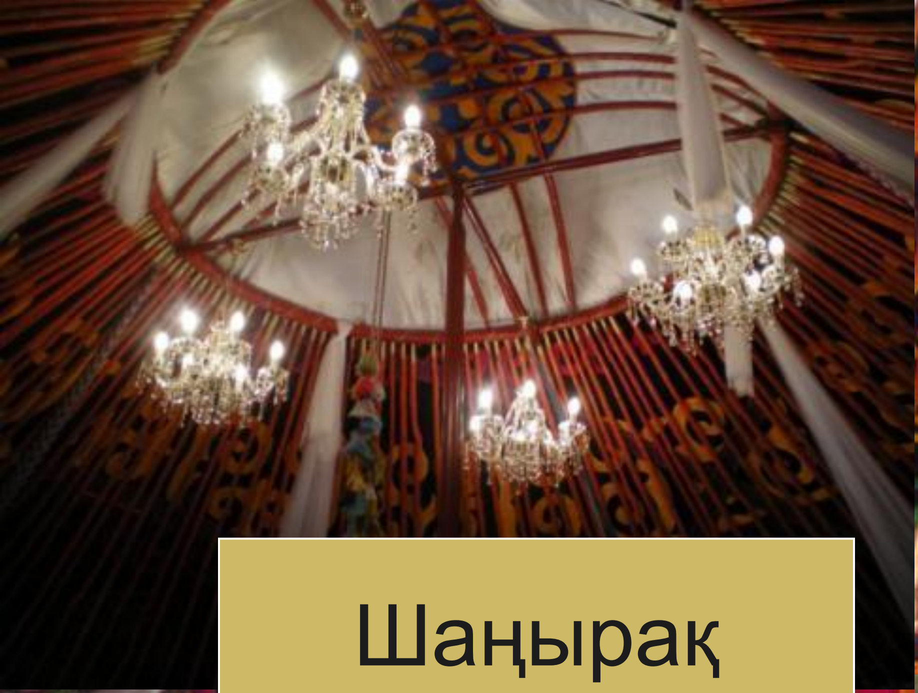

Шаңырақ

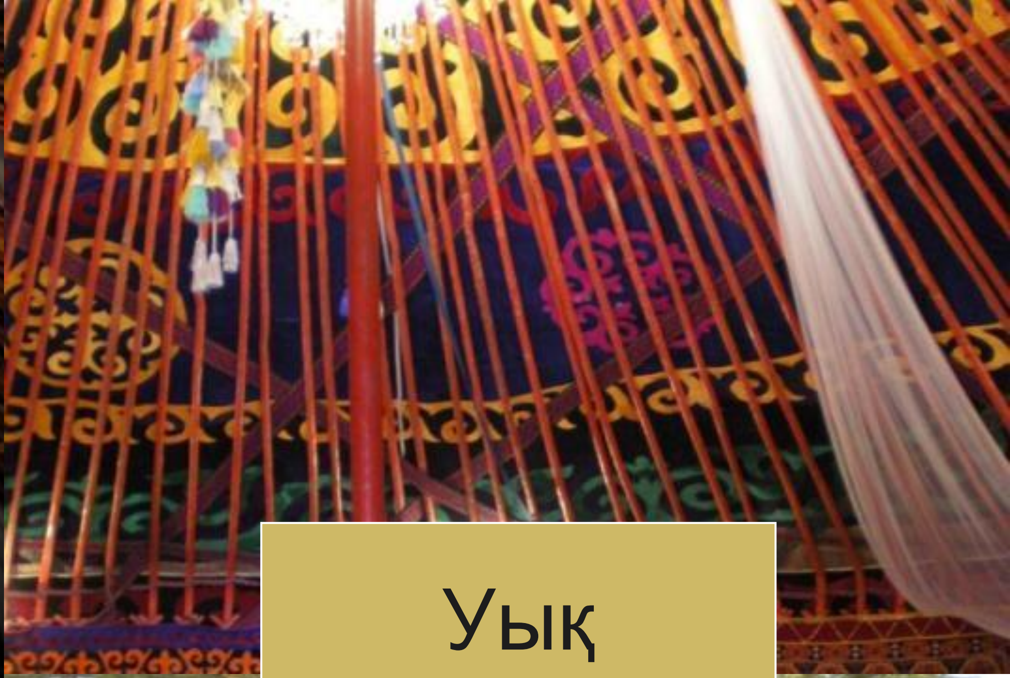

Уық

Кереге

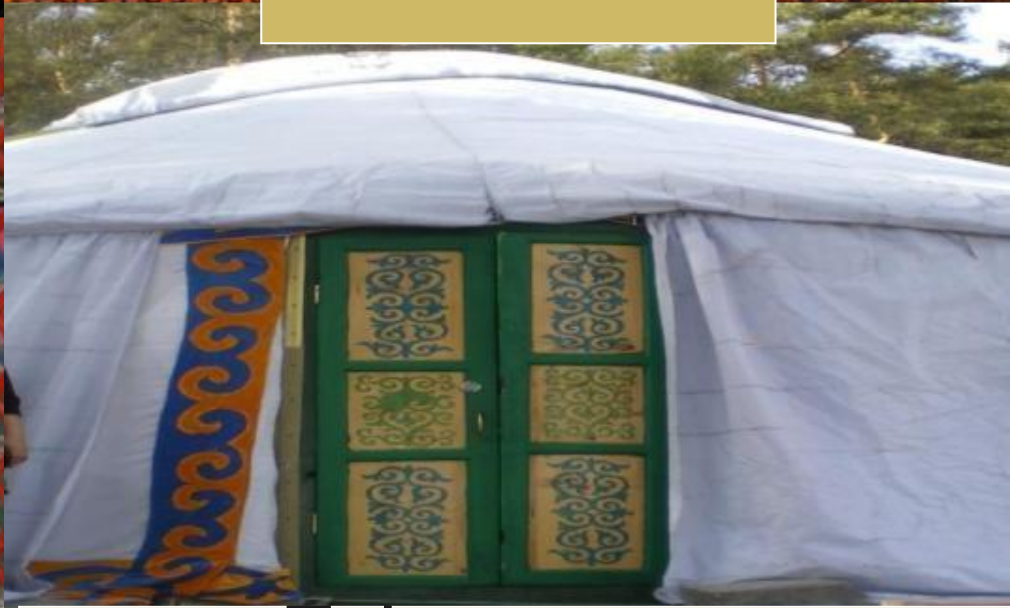

Есік немесе сыкырлауык

Сөздік жұмысы

киіз үй- юрта
киіз- кошма
шаңырақ- купол или верхняя часть юрты
кереге- раздвижная решетчатая основа
уық – купольные жерди
көшіп-қону – кочевать
жию- собирать
бұзу – разбирать
жаңбыр – дождь
боран – буран
баспана - жилище
қаңқасы – скелет
қайыс – шнур из кожи

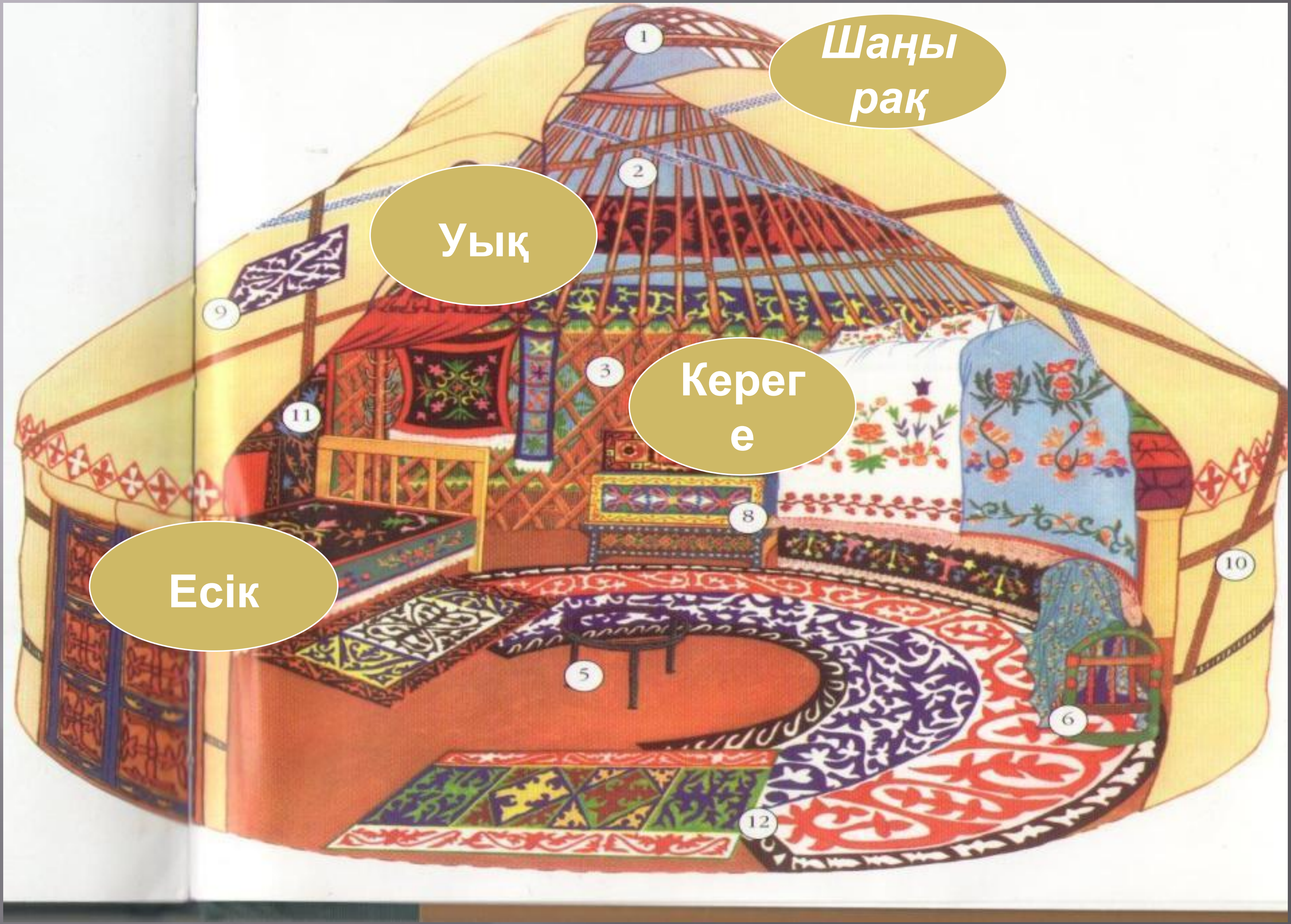

1
Шаңы
рақ
2
Уық
9
3
Кереге
11
8
10
Есік
5
6
12

Назарларыңызға рахмет!!!